

NÉMETÚJVÁR ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

— Előfizetési árak: —
Negyedévre 2 korona. — Félévre 4 korona.
Égész évre 8 kor. — Egyes szám ára 20 fill.
Hirdetések és Nyilvántartás díjszabás szerint.

Alapító:
Dr. J. CSAPLOVICS ELEMÉR.
Felolvasó szerkesztő:
PATER AGNELL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Németújvár,
25. sz. — Laptulajdonos: Bartunek Béla, hova
az előfizetési és hirdetési díjak küldendők
— Kéziratok nem adnak vissza. —

A hol „a ragyogó plusz” nem ünnepel.

A világháború egy ragyogó, méltóságos plusszal gazdagította a lelket: közelebb hozta őket egymáshoz. Elenyészette a évszázados, mélyen a szívekbe gyökerezett hamis előítéleteket, lehűtötte a gyűlöletet, az ellenszenv lávafolyamát, kizsendítette a gyengéd, finom testvéri érzeteket.

Ezen közeledés, megértés, különös tisztelet és rokonszenv rózsáinak kenete és illata mégis mintha nem minden szívben ünnepelne!

Nem ott, ahol mohón, levegő után kapkodva, kizárólag alacsony, hitvány érdekeknek, személyes igényeknek szolgálnak; nem a királyi szerepet játszó éhes koldusokban, a fölvilágosultsággal kérkedő, valóban pedig sötét kéte-lyekkel és reménytelenséggel bevont, göggel és megmerevült kevélységgel koszorozott, műveletlen, hiu rabszolgalekkel. Ezek csak elméletben hódolnak a testvériség eszméjének. A valóságban a legnagyobb csapások forrásai minden hivalkodásnak, minden halátlanság-

nak és megvetésnek. Csepp jószág sincs bennük, mert csak hiúságaikra, kényelmekedéseikre gondolnak. Hatáskörükben csak a tömjénezéshez kitűnően értő — szolgalekkek érvényesülhetnek... Szívük-lelkük pokolsötét fülkéiben minden fellelhető, csak gyöngéd erzet, finom, uri vonás nem. Oh, ezen gyönyök-gyémántok csak kiművelt, kicsiszolt szívekben fénylenek, melyeket az egyszerűség megkapó fonsége és az alázat atmoszférája vesz körül.

De ami szívfacsaró és megborzasztó, hogy ép ezen hiu, hitvány, önző lényeké a döntő szó, a vezérszerep; ilyenek kontárkodnak el világtörténet s emberleletek. Érvényesülési terük a hihetlenségig tág — mivel-hogy a legtöbb embernek az *igazi nagyság kényelmetlen...* mert a sokaságot képező *középmembereknek* legnagyobb kin és győzelem — a nagy szellem... Pedig minő bajok forrása, aki magát le nem győzi, mások nagyságát el nem viselheti. Kaint is az irigység tette testvérgyilkossá. Hanno szintén nem tudta elviselni Hannibal nagyságát, miérettis akadályokat gör-

ditett útjába s azzal Karthagót a pusztulás szélére juttatta. Angliát is csak a nagyartőrő német szellem iránti irigység lovalta be az orosz medve karjaiba s borította lánggra vele Európát.

Nagyon szomorú, ha a nép nem akarja megérteni nagyjait, s hódol a törpeségnek, közepességnek, polczra emeli a jellemtelenséket, a csupa-gödör, dülönton járókat. Mert az erkölcs, a jellem útjának a lélek mélyéből, az önmegtagadás, önfegyelmezés, lelkiismeretből kell kiindulnia, mert csak ez a királyi út! A nagy stílusú lelkek csak azért oly magasak, mert az életbe kidolgozott lélekkel lépnek, melyet önmegtagadás, önfegyelmezés, lelkületés vájt mély lélekke. Csakugyan nincsenek ormok, anincsenek mély erők a földben; nem veta a víz hullámtornyokat, ha nem hatalmas és mély erők kapják hátukra a hullámokat... Legyen érzékünk a nagyság iránt, legyünk nagyszabású, a becsület és erkölcs királyi útján járó lelkek, mert csak azokban ünnepel a ragyogó plusz: a testvéri érzület, a rokonszenv rózsáinak kenete és illata.

Az ellenség.

(ELBESZÉLÉS.)

— Irta: DOMONKOS ISTVÁN. —

Másnap fölkészült és déljájt elutazott. Egy-egy riasztó gondolat ki-kiszökött a lelkén, mint mikor egy-egy riadt halacska föl-fölcsap a síma víz fölött és gyűrűs hullámok lesznek a színen. De megint csodálatosan nyugodt lett és nem volt ereje, hogy fölfigyá sorsának veszedelmes voltát. Az asszony sírdogált a vonatnál és induláskor látszott, hogy az ember húzigálja be a vonatba kis katonaládáját.

Itthon csönd lett a kis otthonban; a gyerekek imádkozgattak anyjukkal az apjukért a borocska forrdogált és a szőlőföld félben maradt; mint a földött ruha, kétszintű volt. Hamarosan levél is lett, megnyugtató, hogy az öregebb népfelkelők így, meg ugy!... De hazabocsájtásról nem volt szó benne. Söt napok jöttek, napok mentek... Messziről őt megint a második üzenet. Itthon vagyunk...

Azután megint harmadik — menünk a harc-térre. A Péter szabatlanforma szürke katonaruhát kapott és teljes felszerelést; valóban, ahogy írta, vitték a harctér felé. Milyen különös volt! Mintha álmodna és nem volna igaz semmi sem, ami körülötte történik. Pedig mennyi minden, mennyi minden soha nem látott kép hullámszik előtte. Bajtársak egy-egy külön világnak nagy, nehéz valóságával lelkükben. Nóta és sóhajítás, könny és kacagás külön és együtt. Ismeretlen tájak üdvözlő és bucsuzkodó közönség, lelkes éljenek és kendőlobogtatások. Sokszor a Péter szeretett volna körültekinteni, hogy mindez kiket illet? És nem birt annak tudására vergődni igazába, hogy mindezek őtet is illetik... A bajtársak beszéltek családjairól, egyik-másiknak szeme elnedvesült a könnytől és a bajtársaknak fájdalma rásugárzott a lelkére. Képzetele hazaszállott, a gyerekekhez, a feleségéhez, látta a szőlőjét is, látta, hogy hányadik sor tőkénél maradt abba a munkája. Különös volt! mi is történhetik vele: olyan egészséges, teljes erejű ember. A lelke egészen tisztán áll, semmi nagyobb szerű bűn nem fekszi a lelkét, nagyon csöndesen élt családjával. Hát mi az, aminek jönni kell? Ágyuknak, golyóknak vihara, hogyan is lesz

ez! igazán lehetséges, hogy keresztüllépjék, hogy egyetlen sóhajítás nélkül végigvágódják a földön. A fegyveréhez kapott önkénytelen mozdulattal. De hát én is én vagyok... Hát csak van bátorságom, meg azután van — Isten! A gazda sóhajtott. Érezte egész valósággal a skapullárjáját a ruhája alatt. Mintha melege-tette volna a szíve táján. Nagyon jóleső volt ez az érzés. Hány nap mult így! Valamelyik állomásnál hamarosan tudott írni a feleségének. Kicsit megrettent önmagától, ösztön-szerű finom rezgő érzés vonult végig a lelkén, mikor irg: ne busulj asszony, csak nem viszik az ilyen idősebb kora népfelkelőt tűzbe! nem lesz bajunk, finoman remegett a lelkén a gondolat, hogy most hazudott a szegény asszonynak. És megint elmerülve a lelkébe, azon tűnődött, hogy hát igazán hazudik-e? Lelkén rázszott ez a biztatató tündödése.

Valahol sokára megállt a vonatjuk és le-szállították őket. Most meneteltek. Visszaál-modta a katonaidéjét, mikor fiatal legényes erőben marsoltak. Most is birta, mintha nem multak volna felette évek. Második, harmadik nap fáradott, jó lett volna pihenni, de nem lehetett, menni kellett. És a lelkében képzelt valami fehér falas nagy kaszárnyát, ahol majd megpihennek. Képzeteleiből föl-föl-

HIREK.

— **Személyi hír.** Dr. Káidy Inre pénzügyi tanácsos az elmúlt héten a járásban időzött és felülvizsgálta a hadi adóra vonatkozó előmunkálatokat.

— **Holló Emil** németújvári nagyközsegi jegyző e hó 17-én tényleges katonai szolgálata a soproni 18. népfelkelő parancsnoksághoz bevonult. Helyettese Graiziger Ottó segédjegyző lesz.

— **Közygylés.** A „Németújvári Járás vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata“ e hó 10-én tartotta meg ezidei rendes évi közgyűlését. Kneffel József elnök a gyűlés kezdetén kegyelettel emlékezett meg az elmúlt évben elhalt társulati tagokról: Huber Richárd várszentmiklósi, Ober Ferenc strémi és Novoszel Mátyás szenteleki vendéglősökről, s különös szomorúsággal közölte a közgyűléssel, hogy az egylet érdemes pénztárnoka Demartin Alajos németújvári vendéglős a déli harctéren hazájáért küzdve, fegyverrel a kezében halt hősi halált. A közgyűlés az elhunytak emlékének jegyzőkönyvi megőrkötését határozta el. Letárgyaltatott és a közgyűlés elfogadta a társulat 1914. évi számadását. Majd több az egyletet érdeklő ügy letárgyalása után a közgyűlés véget ért. Megemlítjük még, hogy az egylet pénztárnoka egyhangulag Hoffmann Lipót lett

— **Adomány.** Thomas Ferenc pusztaszentmihályi esperes 10 koronát adományozott a németújvári vármegyei kórházban ápolott járásbeli sebesülteknek szivarra, Wukits József vendéglős pedig 3 kiló szalonnát juttatott oda. Betegei nevében ezen adományokért ezuton is köszönetet mond az igazgató.

— **Vasuti közigazgatási bejárás.** A kereskedelemügyi miniszter a vármegye közigazgatási bizottságához intézett rendeletében a Magyar Általános Köszémbánya Részvénytárság Németújvár—nádi gőzüzemű iparvasutjának Ózgdör és Ganócs határában tervezett s a brunnegabeni patak völgyében vezetendő gőzüzemű iparvasut szárnyvonal közigazgatási bejárása ápr. 24-ének délelőtti 9 óráját Németújvárról kiindulólág kitzte. Az eljárás vezetésével dr. Gyulay Aladár miniszteri titkárt megbizta, s a közigazgatási bizottságot felhivta, hogy magát képviseltesse s az érdekelte községekét és feleket a bejárásról értesitse.

— **Öngyilkosság.** Joszt József 75 éves borosgödöri lakos e hó 10-éről 11-ére virradó éjjel felakasztotta magát, s mire reggel a szomszédok észrevették, már meg volt halva. Állítólag afölötti félelmében követte el az öngyilkosságot, hogy nem tud megélni. Az orvosrendőri vizsgálatot dr. Polczér Dezső szolgabíró és dr. Engel Sándor járásorvos e hó 12-én tartották meg, mely alkalommal az öngyilkosság megállapítván, a temetésre az engedély megadatott.

— **Adomány a Vörös Kereszt Egyletnek.** Szöllőssy Jánosné 600 darab cigaretta és 37 darab piros tojás. — Idősb. Herbstné 200 darab cigaretta. — Fiala Herbstné 200 darab cigaretta. — D. L.-né liszt a kalácsokhoz. — Ezen adományokért hálás köszönetet mond a Vöröskereszt egylet.

— **Földalatti veteményeskeretek Lillénél.** Egy német őrmester írja a következő érdekes dolgot: Csapatunkkal délről Lille felé vonulva a földből kiemelkedő rudak vonták magukra figyelmünket. Csak hamar kivettük, hogy létrák azok, amelyek a föld mélyébe visznek. Földterítő lovaglásunk alkalmával ismét egy ilyen lejárát közelébe jutottunk. Megfigyeltük, hogy kisebb-nagyobb gyermekek kosárral járnak-kelnek és láttuk, hogy onnan alulról zöldegeket hordanak a föld színére. Nyomban elhatároztuk, hogy egy ilyen földalatti veteményes keret megtekintünk. A leszállás nem volt veszedelmes, mert a létra fönt kötéllel volt megerősítve, egyébként azonban ide-oda fityegelt a palackforma aknában. A térség alig volt kivilágítva. A magunkkal vitt gyertya jó szolgálatot tett. Hogy a kivezető utat megtaláljuk papírszallaggal jelöltük meg már megtett utat. Egy korábbi mészkőbányában jártunk. Zseblámpánk fényében láttuk, hogy a térség borzalmasan szép boltozatu kupolává szétesedik. A jobbra és balra huzódó keskeny utakat a körül lévő helységek lakói pompásan gondozott veteményágyakká varázsolták. Az üvegház temperaturája mellett a legfino.nabb champignonok tenyésztek itt alant. Más vetemény pompázik. A földnek alant és fönt

riadt, hogy nem úgy lesz, nem!... De hát hogyan is lesz! Ez az, amit irtam az asszony-nak, hogy menünk a harctérre, jó volt, hogy mindig erősebben elfáradott és közben-közben éhezett; a gondolatainak élét ezek a nyomasztó érzések valósággal tompították. Kevéske álma olyan volt, mint a nyulaknak álma és a riasztó parancsok izgatták.

Igy fogadta az immár kifejlődő csatalér, egy-két távoli bömbölés, ideges lárina, katonák sorakozása, koryhák, municions szekerek és sok-sok szállító szekerek. A parancsok és az engedelmesség szinte elveszett a lázas mozgalmakban. Álom, álom! fáradt volt és nem érezte, éhes volt és ez mintha nem az éhség lett volna. Mohón, nagy egészséggel evett, pihentek, sorakoztak, beosztották, Beszéltek nekik ezután levő útkezetéről és útközetről ami már elmúlt. Én Istenem! Most már látta, a sebesülteket és látta a meghalt katonákat. Oh! ha előbb látta volna Most már lát-hatja... mintha fátyolos lenne a lelke... Zűrvavaros volt — mondom előtte a térség. Valahol a térség mögött az ellenség... hol, kik? Vajjon lehet ezt tudni? Csak előre! vigyázva és a kéz a fegyveren legyen.

Ur Isten! látott-e ez a népfelkelő gazda ellenségét!... Vagy kialakult-e lelke valóságá

előtt az ellenségnek fogalma!... Minő különös ezt kérdezni a katonától, aki közsörült csillogó szuronysegezve, töltött fegyverrel kuszik előre, szemközt az ellenséggel. Dübörgő ágyuk a távolban és harci láрма!... Erdőbe tévedtek! kuszás, zavart erdőbe, amelynek fái megdermedtek a csata rémülésétől és a leszálló alkonyban hosszú árnyéket vetve kísértetiesen sóhajtoztak.

A sűrű kuszás erdőben mire körülnéztek, negyed-, ötödmagával magukra maradtak, a hold lebukóban volt, a láрма régen elűt, a levegő csendessé vált. Majdnem tapogalva értek ki az erdőszélre. Néptelen sötét csend volt már itt, ellenségtől mentes. Se ágyuszó, se harci láрма, semmi, semmi. A katonák egymásra néztek láradtan és végsőbe csüggedten. Egyszerre nehéz lett válluk, karjuk és testük az olomnak súlyával nehezedett. Gondolatuk összefüggésnélküli zsbogás volt és szemütkénye mohás. Ugy dobták le a kopott avarra kimerült testüket, mint az élettelen nehéz batyut. Még összefüggésnélküli szavakkal megegyeztek abban, hogy egyikük fölváltva virrasszon, mikorra mindnyájan átmenet nélkül mélyen aludtak. Oh! micsoda álom volt ez, micsoda édes megsemmisülés, amelyben a lélek simogatja a semmiről nem tudó embert.

Az édesen alvó ember időről nem tud: a hosszú álmuk pillanat volt! és a pillanatnak tetsző rövidség után az egyik katona, utána a másik, a harmadik és a negyedik, mintha beszédet hallana. Álomban való idegen beszédet csattogást, költögető felét, melynek értelmét meg nem érthették... A beszéd mindig világosabb hangú, mindig mintha közelébb tetsző volna. Egyszerre álmának könnyű fátyolát teljes erővel szétépti legelsőben a Péter és más szemeivel fölénz. Neki eddig minden álomszerű volt, ez az ébredése is álom. Nem hiszi, hogy valóság. Dörzsöli a szemét. És ébredneken a bajtársai is.

Körülveszi őket feltűkben öt-hat lovas muszka katona. Mindannyi rájuk szegezi revolverét. Erős, hatalmas, csontos orcájú férfiak. Mosolyognak; egymás között idegen nyelven szavakat váltanak és merev egyenesen a pisztoly csövét rájuk szegezik. A Péter irtózva könyékre támasztja fejét, dermedt merveven néz a pisztolycsőbe.

(Folyt. köv.)

HASZNÁLJUNK

HADISEGÉLY POSTA BÉLYEGET

végtelemléleményes kihasználása folyik itt. Ameddig csak papírszalagunk ért, mentünk egyre pompásnál pompásabb gombát szedtünk össze, mely idefőnt kitűnő toldaléka volt hadilevesünknek.

— **Katonatemetés Körmenten.** A Körmenten állomásozó 9. gyalogezred katonái szombaton délelőtti gyónni mentek. Mikulger János közkatonára gyónás után rosszul lett és a templomban összeesett. Kórházba szállították, hol még aznap este meghalt. Temetése vasárnap történt, amelyre az ezrednek a harctérről visszaérkezett zenekara is kivonult.

— **A Király és Duna cigaretták új csomagolása.** A pénzügyminiszter rendelete szerint az általános forgalomban levő Király és Duna elnevezésű szivarkák a jelenlegi egységek mellett az eddigi tízes csomagoláson kívül százcsomagolásban is forgalomba hozatnak. A százcsomagolású Király szivarka ára a fogyasztók részére 4 korona, a Duna szivarka ára 2 korona.

— **Tilos a szivarropogtatás.** A pénzügyminiszter a fertőző betegségek elterjedésének minden téren való meggátolása végett rendeletileg megtiltotta, hogy a közönség a trafikokban a szivarokat vagy cigarettákat fogdoshassa és válogathasson közülök. A darabonként eladásra kerülő szivarokat ezentúl maga az elárusító veszi ki a dobozból és úgy adja el a vevőnek.

— **A titkos összetételű gyógyszerek hirdetése.** A belügyminiszter arról győződött meg, hogy a sajtó útján számos titkos összetételű s a belügyminiszter által nem engedélyezett gyógyszert hirdetnek, vagy posta útján terjesztett külön nyomtatványokon ajánlanak. Minthogy a nem engedélyezett gyógyszerek ilyen ajánlása a közönség félrevezetésére és egészségben való megkárosítására alkalmas, a belügyminiszter felhívja a törvényhatóságok első tisztviselőit, hogy illetékes hatósági közegekkel a sajtónak ilyen irányú hirdetéseit figyelemmel kíséressék s az esetleges visszaélések ellen az illetékes kir. járásbíróknál indíttassák meg a bűnvádi eljárást.

— **Elbocsátott honpolgár.** Marincs János, volt tobaji, jelenleg gráci lakóست saját kérelmére a belügyminiszter a magyar állampolgárság kötelékéből elbocsátotta.

— **Állatforgalmi tilalom.** A németújvári járásban előfordult száj- és körömfájás miatt a feldbach-i kerületbe szarvasmarháknak való bevitelét tiltották.

— **Kőfaragászati és szobrászati munkák beszerzése előtt tekintse meg Kiss Károly körmenti szobrász- és kőfaragótelepét.**

— **Lakást akar kiadni, vagy bérbé venni, hirdessen lapunkban.** Egy hirdetés **80 fillér.** Hirdetése biztos sikerre vezet.

— **Torta-papírok, szekrény-papírok** különféle virág- és kreppe-papírok beszerzhetők Bartunek Béla papírüzletében Németújvár.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

CSARNOK.

TEMETŐBEN.

Minden dalom gyászdallá vált immár
Vidám dalaim, veled elszálltak
A rögsz sirnak sötét mélyébe,
Honnan tudom, mindhiába várlak.

Szólok hozzád becéző szavakkal
S amíg szívem vigaszt hiába vár
S míg fejem ráhajtom keresztfádra,
Egy varjuserég kiáltja: kár! kár!

Nézek a szürke fátyolos égre.
Fölöttem elszáll a varjuserég
S mintha vele e gyászdalom szállna:
„Édes jó anyácskám Isten veled!”

Felragyog utánnaa kék égbolt,
Szellő simítja könnyes arcomat.
S vigasztalón sugja a fülemben:
Áldott drága lelked velem marad!

Hechniger Gézáné.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Szv. I. Igaza van, a béke igen becses kincs, érte nagyon sokat, még jelentékeny érdeket is föl kell áldoznunk: de mindig bűn föláldoznunk érte az igazságot vagy igazságosságot.

V. K. Miért fehérholló a jóbarát? Mert szégyenletes sebe szívünknek, hogy kitaró érzésekre nem vagyunk berendezkedve. Csupán a szerencse napsugarában szeretjük egymást, a borulat napjaiban nyomban meglankad érzésünk.

— **Bisz.** Bármilyen jött is elő az ember a föld iszapjából, mindenképpen Isten

teremtője, aki részletesen kimérte a mindenség egész fejlődését. Bármilyen módon szerzte és erkölcsi, esztetikai, vallási képzetét, mindenképpen köteles, mihely megismerte önmagát, a természetet és az Istent, — tisztelni az Istent s teljesíteni. mint Istent az erkölcsi törvényt, melyet önszívében lel — s ebben van a vallás kezesége.

Egy kétszobás

LAKÁS

konyhával és mellékhelyiségekkel azonnal kiadó:

özv. WEISZ BÉLA-
NÉNÁL

Németújvárott.

Bővebbet a kiadóhivatalunkban.

Iskolatáskák

és palatáblák csinos kivitelben kaphatók:

Bartunek Béla
papirkereskedésében
Németújvárott.

OLCSÓ

FINOM

LEVÉLPAPÍR

csinos dobozban 1.50 K-tól 20 koronáig. Borítékban 10—10 drb. 20 fillértől 1 koronáig minden színben és nagyságban kapható

BARTUNEK BÉLA

PAPIKERESKEDÉSÉBEN
NÉMETÚJVÁR OTT.

Hirdetések felvételnek!

Kiss Károly

kőfaragó és szobrász
Körmend, Rákóczy-utca 23.

Készít és nagy választékban raktáron tart mindenféle

síremlékeket

szobrászati műveket a leg-egyszerűbbtől a legfinomabb és legmodernebb kivitelig!

Olcsó árak! — Olcsó árak!

Pontos kiszolgálás!

BARTUNEK BÉLA KÖNYVNYOMDÁJA

Németújvár, gróf Draskovich-féle ház.

Mindennemű nyomtatványok izlésesen, gyorsan és jutányosan készülnek. Névjegyek, eljegyzési kártyák, báli és esküvői meghívók, gyászjelentések azonnal elkészíttetnek. Kereskedelmi és hivatalos nyomtatványok, falragaszok, levélpapírok, levelezőlapok, borítékok, étlapok stb. pontos kivitelben és jutányos áron.

A „Németújvár és Vidéke“ kiadóhivatala.

E lap részére előfizetések ide küldendők. Hirdetéseket a legelőnyösebb díjszabás szerint elfogad. Állandó hirdetőknak nagy engedményt ad. Kérjen mutatószámot!

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

kapható drogériákban, gyógyszertárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és poudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-pouder és kölniviz-szappant, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az U. l. helyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán Budapest, VIII. ker., Szigetvári-utca 16
Egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerzhető be az eredeti minőség